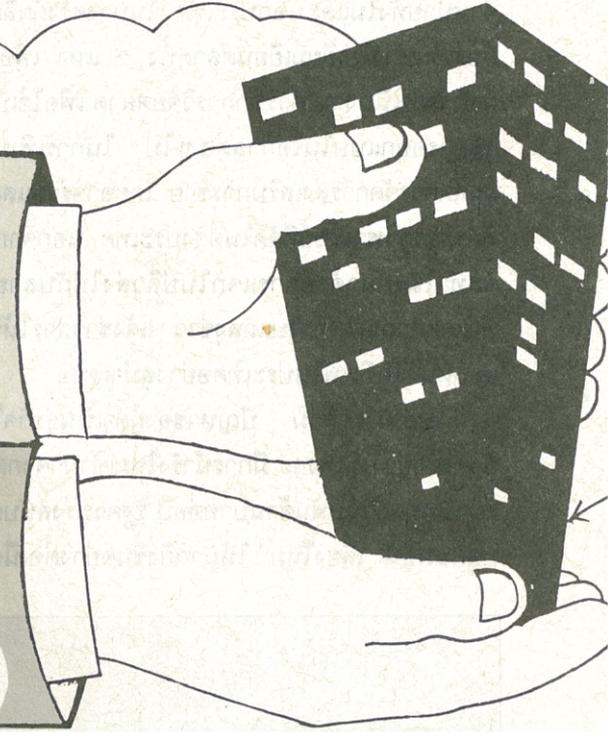

การลงทุนของต่างประเทศ ในเวียดนาม

* ไตร รัตนเสถียร

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 3 ของเวียดนาม (พ.ศ. 2529-2533) การสนับสนุนให้มีการลงทุนจากต่างประเทศเป็นเป้าหมายสำคัญ

ต่อการฟื้นฟูและปฏิรูประบบเศรษฐกิจของเวียดนาม ดังนั้น เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2530 รัฐสภาสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามได้อนุมัติให้มีการใช้กฎหมายการลงทุนต่างประเทศในเวียดนาม ในวันที่ 9 มกราคม 2531 สภารัฐมนตรี (Council of Ministers) ได้ออกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการกำหนดเงื่อนไขในการสนับสนุนการลงทุนต่างประเทศในเวียดนามและในวันที่ 5 กันยายน 2531 สภารัฐมนตรีได้ออกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยกฎระเบียบเพื่อส่งเสริมการลงทุนต่างประเทศในเวียดนาม

กิจการที่เวียดนามสนับสนุนให้มีการลงทุนจากต่างประเทศมีดังนี้

1. กิจกรรมที่สนับสนุนนโยบายหลักทางเศรษฐกิจการผลิตเพื่อการส่งออกและการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า
2. อุตสาหกรรมระดับสูงที่ใช้แรงงานที่มีทักษะ เป็นการลงทุนเพื่อแสวงหาช่องทางและโอกาสเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตตามสภาวะเศรษฐกิจของประเทศ
3. การผลิตซึ่งเน้นการใช้แรงงาน ใช้อุปกรณ์และแหล่งทรัพยากรธรรมชาติในเวียดนาม
4. การก่อสร้างกิจการสาธารณูปโภค
5. การบริการที่นำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศ เช่น การท่องเที่ยว การซ่อมเรือเดินทะเล การบริการ

* นักวิชาการพาณิชย์ 4 กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ Master/of Accountancy, University of Montana, U.S.A

ณ ท่าอากาศยานและท่าเรือ

1) รูปแบบการลงทุน

เวียดนามได้กำหนดรูปแบบการลงทุนของต่างชาติในประเทศเวียดนามไว้ 3 รูปแบบคือ

1.1 ธุรกิจร่วมแบบการทำสัญญา (Contractual Business Cooperation)

นักธุรกิจต่างชาติและนักธุรกิจชาวเวียดนามสามารถที่จะร่วมกันทำธุรกิจประเภทนี้ได้ด้วยการระบุขอบเขต แนวทางของธุรกิจ สิทธิ ข้อมูลมัดและภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่าย ความสัมพันธ์ระหว่างนักธุรกิจ ทั้งสองฝ่ายลงในสัญญาทางธุรกิจระหว่างกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมกันทำธุรกิจหรือการผลิตตั้งแต่ 1 ประเภทขึ้นไป บนพื้นฐานร่วมกันจัดสรรความรับผิดชอบและแบ่งปันผลกำไร โดยปราศจากการจัดตั้งเป็นธุรกิจแบบร่วมทุนหรือนิติบุคคลตามกฎหมาย แล้วยื่นคำขออนุมัติการทำธุรกิจประเภทนี้ต่อคณะกรรมการว่าด้วยการลงทุนและความร่วมมือของรัฐ (state Committee for Cooperation and Investment) คณะกรรมการฯ นี้จะใช้ระยะเวลาในการพิจารณาภายใน 3 เดือนนับแต่วันได้รับคำขออนุมัติ

นักธุรกิจฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสามารถที่จะโอนสิทธิข้อมูลมัดต่างๆ ที่ระบุไว้ในสัญญา ด้วยความยินยอมของนักธุรกิจอีกฝ่ายหนึ่งแล้วส่งเรื่องให้คณะกรรมการว่าด้วยการลงทุนและความร่วมมือของรัฐพิจารณา

ระยะเวลาสิ้นสุดของการดำเนินธุรกิจประเภทนี้

1. เมื่อธุรกิจสามารถบรรลุถึงเป้าหมายตามสัญญา
2. เมื่อธุรกิจประสบความล้มเหลวแต่สัญญาจะยังคงมีผลใช้บังคับต่อไป แม้ว่า จะสิ้นสุดระยะเวลาที่กำหนดไว้ เว้นแต่นักธุรกิจทั้งสองฝ่ายตกลงที่จะล้มเลิกธุรกิจ
3. เมื่อสัญญาหมดอายุ ข้อกำหนดเกี่ยวกับการยุติและการทวงสิทธิตามสัญญาจะยังคงมีผลบังคับใช้ภายใต้คำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ ศาล หรือคำชี้ขาดที่เป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่าย ในกรณีที่ยังไม่มีการตราเป็นกฎหมาย

เมื่อนักธุรกิจทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องกันที่จะขยายระยะเวลาดำเนินการของธุรกิจ จะต้องยื่นคำขออนุมัติต่อคณะกรรมการว่าด้วยการลงทุนและความร่วมมือของรัฐอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 1 เดือน ก่อนที่สัญญาจะหมดอายุ

1.2 วิสาหกิจร่วมทุน (Joint Venture Enterprise)

การทำกิจการร่วมลงทุนในเวียดนามจะจัดตั้งขึ้นตามสัญญาร่วมลงทุน ซึ่งลงนามระหว่างฝ่ายเวียดนามกับฝ่ายต่างชาติ เมื่อดำเนินการผลิตและกิจกรรมต่างๆ ทางธุรกิจในเวียดนาม บางกรณีอาจจะเป็นกรณีพิเศษ โดยจัดตั้งขึ้นตามข้อตกลงระหว่างรัฐบาลเวียดนามกับรัฐบาลต่างชาติ การทำธุรกิจร่วมทุนจะต้องจัดตั้งเป็นบริษัทจำกัดขึ้นมา

ไม่ได้มีการกำหนดอัตราสูงสุดของทุนสำหรับชาวต่างชาติที่จะร่วมลงทุน แต่อย่างน้อยที่สุดไม่ควรน้อยกว่าร้อยละ 30 ของทุนรวมของทั้งสองฝ่าย

การจัดสรรทุนของชาวต่างชาติสำหรับการร่วมทุน อาจทำได้ในรูปของทรัพย์สินดังนี้

1. เงินตราต่างประเทศ
2. โรงงาน อาคารต่างๆ เครื่องมือ เครื่องจักร ส่วนประกอบของเครื่องมือและอะไหล่
3. ลิขสิทธิ์ ความรู้ทางวิชาการ เทคโนโลยีการผลิต และเทคนิคการบริการ

ส่วนชาวเวียดนามอาจจะร่วมทุนได้ในรูปของทรัพย์สินดังนี้

1. เงินสกุลเวียดนาม
2. แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ
3. วัสดุก่อสร้าง อุปกรณ์เครื่องเรือนต่างๆ
4. สิทธิการใช้ที่ดิน พื้นผิวน้ำและพื้นผิวดินทะเล
5. โรงงาน อาคารต่างๆ เครื่องมือ เครื่องจักร ส่วนประกอบของเครื่องมือและอะไหล่
6. การบริการสำหรับการก่อสร้าง การมอบหมายให้ดำเนินการในโรงงาน ลิขสิทธิ์ความรู้ทางวิชาการ เทคโนโลยีการผลิตและเทคนิคการบริการ การขออนุมัติการทำธุรกิจร่วมทุนจะต้องยื่นคำขอ

อนุมติต่อคณะกรรมการว่าด้วยการลงทุนและความร่วมมือแห่งรัฐ

ระยะเวลาการดำเนินการในธุรกิจร่วมลงทุน โดยทั่วไปแล้วจะไม่เกิน 20 ปี แต่ยกเว้นโครงการการใช้ประโยชน์จากแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือโครงการซึ่งต้องการลงทุนขนาดใหญ่และใช้เวลานานสำหรับการก่อสร้างและชำระคืน ผู้ร่วมทุนทั้งสองฝ่ายสามารถเจรจาขยายระยะเวลาดำเนินการได้เพิ่มขึ้นแต่ต้องไม่เกิน 50 ปี

หุ้นส่วนของธุรกิจร่วมทุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสิทธิที่จะโอนเงินทุนสำหรับการร่วมทุนได้ โดยหุ้นส่วนอื่นมีสิทธิเป็นบุคคลแรกที่จะได้รับการโอนดังกล่าวนี้ ในกรณีที่ไม่สามารถจะตกลงเงื่อนไขการโอนกันได้ ผู้โอนมีสิทธิที่จะโอนเงินลงทุนให้แก่บุคคลที่สาม โดยมีข้อแม้ว่าเงื่อนไขการโอนจะต้องไม่เป็นการให้สิทธิพิเศษเหนือหุ้นส่วนคนอื่น ๆ

กิจการร่วมทุนอาจจะหยุดการปฏิบัติหรือยุติก่อนกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในสัญญาได้ในกรณีดังต่อไปนี้

1. ผลบังคับทางกฎหมายใด ๆ ที่เป็นเงื่อนไขในสัญญา ซึ่งเป็นไปไม่ได้ในการปฏิบัติ
2. ความล้มเหลวของหุ้นส่วนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายเพื่อให้หลุดพ้นจากข้อผูกมัดในสัญญา เป็นเหตุให้มีการถดถอยของเงินไหลของการร่วมลงทุนสำหรับการปฏิบัติงานต่อไป
3. การขาดทุนของกิจการร่วมทุน เป็นเหตุให้ไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้
4. กิจการร่วมทุนนั้นเป็นเหตุให้เกิดภาวะมลพิษอย่างรุนแรงโดยปราศจากการแก้ไขและควบคุม
5. ผู้ร่วมทุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโอนหุ้นทั้งหมดในกิจการร่วมทุนให้แก่อีกฝ่ายหนึ่ง
6. กรณีอื่น ๆ ตามที่ระบุไว้ในสัญญา

1.3 วิสาหกิจที่ใช้เงินทุนต่างประเทศทั้งหมด (Private Enterprise with 100% Foreign Invested Capital)

องค์กรต่างประเทศหรือบุคคลต่างชาติดำเนินการจะจัดตั้งบริษัทเอกชนได้โดยเป็นผู้ลงทุนทั้งหมด บริษัทเอกชน

ที่จัดตั้งขึ้นนี้จะต้องเป็นในรูปของบริษัทจำกัด ซึ่งมีอำนาจเต็มในการบริหารภายใต้การควบคุมขององค์กรบริหารการลงทุนต่างประเทศของรัฐ (State Organ for Management of Foreign Investment) โดยมีระยะเวลาการดำเนินการไม่เกิน 20 ปี และอาจขยายเวลาออกไปได้อีกไม่เกิน 50 ปี โดยมีหลักเกณฑ์เช่นเดียวกับวิสาหกิจร่วมทุน

คณะกรรมการว่าด้วยการลงทุนและความร่วมมือแห่งรัฐ มีอำนาจตัดสินใจดำเนินการของวิสาหกิจที่ใช้เงินทุนต่างประเทศทั้งหมดเป็นการชั่วคราว หรือสั่งให้ล้มเลิกกิจการก่อนถึงกำหนดตามสัญญา หากการดำเนินการของวิสาหกิจเบี่ยงเบนไปจากวัตถุประสงค์และขอบเขตการดำเนินธุรกิจที่ระบุไว้ในสัญญาและในใบอนุญาตการลงทุน หรือการดำเนินการของวิสาหกิจส่งผลให้เกิดภาวะมลพิษต่อสภาพแวดล้อมอย่างรุนแรง โดยไม่มีมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมได้ทันเวลาที่

2) ขั้นตอนการดำเนินการขออนุญาตลงทุนในเวียดนาม
การดำเนินการขออนุญาตลงทุนในเวียดนามมีขั้นตอนแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

2.1 ขั้นตอนที่ 1 เริ่มจากการที่นักลงทุนจะต้องเข้าไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเอกชนในสาขาที่เกี่ยวข้องเพื่อการดำเนินการลงทุนประเภทใดประเภทหนึ่ง เมื่อสามารถตกลงกันได้ก็จะร่วมกันลงนามในบันทึกช่วยจำ (Memorandum)

2.2 ขั้นตอนที่ 2 ในขั้นนี้จะเป็นการเจรจาตกลงในหลักการดำเนินการต่าง ๆ ระยะเวลาการลงทุน จำนวนทุน การแบ่งผลประโยชน์ แล้วลงนามในข้อตกลง (Agreement) ระหว่างกัน

2.3 ขั้นตอนที่ 3 การลงนามในสัญญา (Contract) เป็นขั้นตอนที่สำคัญเพราะในสัญญาซึ่งมีการระบุ

- ข้อตกลงต่าง ๆ ไว้ทั้งหมด
- ข้อปฏิบัติพร้อมทั้งรายละเอียดเพื่อเป็นการบังคับการปฏิบัติงานของโครงการอย่างมีขั้นตอน รายละเอียดของข้อปฏิบัตินี้จะต้องสอดคล้องกับสัญญา และทุกครั้งที่มีการลงนามใน

สัญญาจะต้องมีข้อปฏิบัติที่แนบไปด้วยเสมอ

2.4 ขั้นตอนที่ 4 หลังจากทำสัญญาแล้ว ผู้ลงทุน จะต้องจัดทำแผนปฏิบัติการพร้อมแผนการใช้จ่ายเงินอย่างละเอียด ถ้ามีการก่อสร้างก็จะต้องแนบบแบบแปลนและรายละเอียดสิ่งก่อสร้างทั้งหมด รวมทั้งรายการวัสดุและอุปกรณ์ที่ต้องการใช้ เพื่อนำเสนอต่อสภารัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ

ถ้าเป็นโครงการที่ตีและฝ่ายเวียดนามไม่เสียเปรียบมากนัก สภารัฐมนตรีจะอนุมัติออกใบอนุญาตดำเนินงานใช้ (License for operation) ซึ่งระยะเวลาการพิจารณาอนุมัติของสภารัฐมนตรีจะไม่เกิน 90 วัน แต่ถ้ามีปัญหาหรือแผนการต่าง ๆ ไม่ชัดเจน สภารัฐมนตรีจะส่งเรื่องคืนกลับมาเพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมจนเป็นที่พอใจ ถ้าข้อมูลไม่ครบถ้วนสภารัฐมนตรีอาจจะไม่อนุมัติใบอนุญาตดำเนินงาน

ใบอนุญาตดำเนินงานเป็นส่วนสำคัญเหนือกว่าสัญญา เพราะสัญญานั้นอาจจะถูกยกเลิกได้ทุกเวลา แต่ใบอนุญาตไม่มีใครสามารถล้มเลิกได้ ยกเว้นจะมีการดำเนินการผิดไปจากที่ตกลงไว้

3) หน่วยงานที่จะอำนวยความสะดวกด้านข้อมูล

3.1 Vietcom Chamber

Head Office

33 Ba Trieu St., Hanoi
TLX 4257 VIETCO VT
TEL 52-961, 53-023

Ho Chiminh City

69 Dong Khai St., Ho Chiminh City
TLX 8215 CHAMBER HCM
TEL 90-301, 25-604

เป็นองค์กรของรัฐ ทำหน้าที่ส่งเสริมและกระชับความสัมพันธ์ทางการค้าและเศรษฐกิจ ประสานงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับประเทศต่าง ๆ บนพื้นฐานความเท่าเทียมกันและผลประโยชน์ร่วมกัน องค์กรทุกองค์กรของเวียดนามที่เกี่ยวข้องกับการค้าต่างประเทศ การผลิต

การขนส่ง การธนาคาร การท่องเที่ยว สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการค้าต่างประเทศและประสานความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศเป็นสมาชิกของ Vietcom Chamber

3.2 Trade Services Company

สถานที่ที่เกี่ยวกับ Chamber of Commerce เป็นบริษัทที่ให้บริการแก่บริษัทและนักธุรกิจต่างประเทศในเวียดนาม ที่ประสงค์จะเข้าไปดูงานพบปะเจ้าหน้าที่และบริษัท รัฐวิสาหกิจในเวียดนาม ช่วยจัดประชุมสัมมนางานแสดงสินค้าแก่บริษัทต่างประเทศในเวียดนาม ช่วยเหลือการให้เช่าสำนักงานที่อยู่อาศัยและใช้พื้นที่ในลักษณะอื่น ๆ รวมทั้งการจ้างบุคลากรชาวเวียดนามแก่บริษัทและนักธุรกิจต่างชาติ ตลอดจนเป็นตัวแทนให้คำแนะนำเป็นที่ปรึกษา จัดหาบริการอื่น ๆ ตามที่บริษัทและนักธุรกิจต่างประเทศต้องการ

3.3 Consultancy Center for Technology Transfer and Investment

26 Ly Thuong Kiet, Hanoi
TLX 287 UBKHVKTNN
TEL 64-176

เป็นรัฐวิสาหกิจ ทำหน้าที่ให้คำแนะนำและที่ปรึกษากิจกรรมในขอบเขตการถ่ายทอดเทคโนโลยี การลงทุนและบริการอื่น ๆ ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการลงทุนและถ่ายทอดเทคโนโลยี ตลอดจนให้บริการด้านกฎหมายและนโยบายเศรษฐกิจเตรียมสัญญาและการเจรจา

3.4 Investment Management Consulting Company

1 Nam Ky Khoi Nghia St
District 1, Ho Chiminh City

เป็นบริษัทในสังกัดของรัฐบาลท้องถิ่นนครโฮจิมินท์ ทำหน้าที่ให้บริการแก่บริษัทและนักธุรกิจต่างประเทศ การทำวิชา การเสียภาษีนำเข้าหรือส่งออกสินค้าช่วยหาช่องทาง การลงทุน การศึกษาความเป็นไปได้ตามคำขอของนักลงทุน

ต่างชาติและหุ้นส่วนชาวเวียดนามที่จะยื่นขออนุมัติต่อคณะกรรมการแห่งรัฐฝ่ายจัดการทุนต่างประเทศ

4. ปัญหาและอุปสรรคด้านการลงทุนของต่างประเทศในเวียดนาม

1. ข้อมูลด้านธุรกิจของเวียดนามไม่แพร่หลายเท่าที่ควร ทำให้นักธุรกิจต่างชาติไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานการทำธุรกิจของเวียดนาม ไม่รู้ว่าควรจะต้องติดต่อหน่วยงานใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจของตน

2. ระยะเวลาของขั้นตอนการติดต่อทำธุรกิจล่าช้ามากจนทำให้เกิดการสับสน และบางครั้งเกิดการเปลี่ยนแปลงในหน่วยงานที่จะต้องติดต่อ

3. การทำธุรกิจในเวียดนามไม่มีกฎระเบียบที่แน่ชัด ประกอบกับเวียดนามเองมีบริษัทหรือวิสาหกิจ จำนวนกว่า 600 บริษัท ทำให้นักธุรกิจต่างชาติไม่รู้ว่าจะติดต่อทำสัญญาธุรกิจกับหน่วยงานใดบ้าง แม้กระทั่งผู้แทนการค้าเวียดนามประจำประเทศไทย ก็ไม่สามารถอธิบายเรื่องนี้ได้ชัดเจน

4. นักธุรกิจต่างชาติยังไม่มี ความมั่นใจว่ารัฐบาลเวียดนามจะให้ความคุ้มครองทรัพย์สินที่ได้ลงทุนไป

5. ยังไม่มีหน่วยงานราชการของไทยในนครโฮจิมินห์ที่จะทำหน้าที่ส่งเสริมการลงทุนในเวียดนาม เพื่อคอยให้ความช่วยเหลือแก่นักลงทุนไทย ■ □

บรรณานุกรม

ความร่วมมือทางการค้าและการลงทุนภาครัฐเอกชนในกลุ่มประเทศอินโดจีนและพม่า กรุงเทพมหานคร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร 2532.

Legal Writings on Foreign Investment In Vietnam. Hanoi :Office of the State Committee For Co-operation and Investment, 1990.

